

DOMOVINA

Izhaja 5., 15. in 25. dan vsakega meseca. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje vsakokrat po 10 kr. od garmond-vrste. Velja za celo leto 2 glđ., za pol leta 1 glđ., za četrt leta 50 kr. Naročnina naj se pošilja Upravištvu „Domovine“ v Celji.

Petindvajsetletnica novih šolskih postav

padla je na letošnji binkoštni ponedeljek, 14. maja, 1894, kajti, potrjene so bile te postavbe 14. maja 1869. Četrtno stoletja je torej, odkar se poduk v ljudskih šolah opravlja po novih postavah, odkar nadzorujeta prve šole za ljudstvo na mestu gospodov dekanov, posvetni okrajni šolski nadzornik in okrajni glavar, odkar imamo krajne in okrajne šolske svete. Doba 25 let daje že mnogo izkušenj, po katerih se lahko izreče sodba o dobroti ali slabosti za napravo, ki tako dolgo velja.

Po mnogih krajih pripravljajo slovesnosti na slavo novim šolskim postavam. Tudi pri nas praznujejo po nekaterih krajih, to posebno pomembno postavo. Nam pa se le zdi, da ni za naše kmečko ljudstvo mnogo vzroka, da bi se posebno veselili novih šolskih postav. Vsak prijatelj našega ljudstva mora sicer zagovarjati dobro izobraženje naroda v potrebnih mureh in po načinu, ki primerno pripravlja mladino za prihodnji poklic, za življenje. In v tem pa ne moremo hvaliti nekaterih priprav pri sedanjih šolah po kmetih.

Recimo, kar o začetku. Sedajne šole na kmetih niso v vsem prava priprava za prihodnje življenje učencev. Mi pač smo vedno te misli, da mora otrok v tistih letih, ko v šolo hodi, se tudi primerno privajati na domače kmečko delo. Tožba je pri kmetih splošna, da otroci celi ljubi dan v šoli tičijo in se v svojih šolskih letih ne morejo učiti delati, ko šolo končajo, pa mnoge delo pri hiši in na polji bode. Nekaj je v tem zboljšala preuredba prvotne šolske postavbe, ki je bila sklenjena leta 1888. in nepogojno vendar samo do konca 12tega leta zavezala otroke na

šolo, ko so poprej morali do konca 14tega leta biti v šoli. Pa prava šola za otroke na kmetih je po našem mnenju le samo poldnevna šola. Pol dneva naj bo otrok v šoli, pol dneva pa se naj vadi domačih del. To je tudi boljše za zdravje otrok. Večina otrok hodi daleč v šolo. Opoldne pretrgajo poduk za eno uro. Otroci, ki niso blizu šole doma, — in takih je prav malo, da bi opoldne lahko domu šli, — so košček kruha, kate-rega jim matere ob odhodu zjutraj potisnejo v žep, večinoma ali vsaj mnogokrat že gredoč v šolo pojedli in resnica je, da v popoldnevnih dveh urah otroci večinoma lačni sedevajo po klopih in da zato popoldnevni poduk mnogo manj velja, ko dopoldnevni, otroškemu zdravju pa škoduje. Za kmete je torej primeren poldnevni poduk. Pravimo pa ravno: za kmete; kajti po večjih mestih in trgih so razmere zopet drugačne. Sploh so nove šolske postavbe iz leta 1869. napadne v tem, da se ne ozirajo dosti na posebne razmere posameznih krajev. Za naše kmečko ljudstvo je drugačna šola dobra, kakor za kako večje mesto. Glede deklet se tudi mnogokrat zavoljo nove šole čuje tožba, da znajo razna ročna dela za gosposke ženske, za domače delo jim pa ni; da rajše posedajo pri takih ženskih delih, ki za ljudstvo samo gizdavost povišujejo, šivati potrebne reči, prati, kuhati, posebno dela na polji pa se bojijo.

V tem smo povedali nekatere neugodne posledice nove šole pri otrocih samih. Da se otrokom marsikaj visokega razlaga, od česar v vsem življenju nimajo nobenega dobička, je tudi res, pa o tem ne bomo danes več pisali, ker bi nas predaleč vodilo.

Obrnimo se na stroške novih šol. Ti pa so ogromni in niso v pravem razmerju s koristjo

nove šole. Že večkrat se je pisalo v raznih listih, kako se občine silijo, zidati prave palače za šole in da vsled tega morajo hudo povišati doklade k davkom. In v mnogih krajih imajo potem veliko, lepo šolsko poslopje, — učiteljev pa ne do-bijo dosti. Zakaj? Ker se premalo mladeničev obrača v učiteljski stan, ki je preslabo plačan. Kazalo bi torej v enaki meri skrbeti za učitelje, kakor za šolske stavbe. Tako pa ljudstvo težko plačuje za šole, ne da bi mu šola donajala primeren dobiček. Učitelji pa niso zadovoljni s svojim poklicem, ker jim ne daje toliko dohodkov, da bi brez skrbi s svojo družino lahko živeli. To so sploh znani nedostatki nove šole.

Glede vzgoje učiteljev pa bi mi zahtevali, naj bi se vsak, kakor pri stari šoli, moral učiti glasbe in petja. V tem smo proti stari šoli na slabšem. Vsakemu je znano, kako glasba in petje človeka blaži — kolika vrednosti za splošno omiko ljudstva, tudi v krščanskem, cerkvenem oziru, je dobra cerkvena glasba, lepo petje v cerkvi! Učitelji naj bi zopet postali vodje cerkvenega petja in tako pomagali ljudstvo blažiti po izstopu iz šole.

V obče kmečko ljudstvo pri novi šoli ni toliko pridobilo, kolikor za njo plačuje in zato smo opozorili na nekatere strani novih šolskih postav, ki so zboljšanja potrebne. Kmečko ljudstvo nima torej vzroka, posebej slaviti nove šolske postavbe. Napredovanje v omiki je pa kmetu tudi prav potrebno, ker dandanašnji je vsakteremu jasno, da neizšolan človek v današnjem hudem boju za živež mora zaostajati za izšolanim. Edino to je treba držati za merilo, da šola ni sama radi sebe na svetu, ampak kot pri-

LISTEK.

Mati.

Prosto iz srbskega preložila Marica Strnadova. (Konec.)

Šele sedaj pokaže kopinje materi pot, po katerem jej je treba hoditi. Mati se odpravi brzo naprej in za nekaj časa dojde na obalo velikanskega jezera. Na jezeru ni bilo nobenega čolna. Vodo je sicer pokrival led, koji pa bi je ne mogel zdržati. Mati se ozira na vse strani, a bila je sama — brez pomoči. Obupno pade na kolena ter moli roke k nebu, pričakujoč, da bo Bog zdajci učinil čudež.

„Ne nadejaj se, to se ne bode zgodilo!“ zakliče njej pomorska deklica, pomolivši svojo črnolaso glavo nad vodo.“ Ali glej, morebiti je meni mogoče, da ti pomagam! — Jaz bi sicer rajši nabirala bisere in drago kamenje na dnu jezera ter se igrala z zlatimi ribicami, da bi me ne mikale tvoje, nad vse „lepe, temne oči.“ Mi li oblubiš, da se hočeš tako dolgo jokati nad vodo, da ti bodo padle v jezero? Vse tvoje solze se bodo spremenile v bisere, a tvoje oči v demante. Ako storiš to, prinesem te jaz čez jezero naravnost na stekleni vrt, kjer rase mnogo večih

in manjših, krasnejših in navadnih cvetic, kojih vsaka predstavlja po jedno človeško življenje. Na tem vrtu pa vrtnari — smrt.“

„Da, da, hočem si izjokati oči za svoje dete, ali zahtevaš samo to?“ — de njej jedna mati ter se nagne nad jezero in plače in plače tako dolgo, dokler jej niso usahnile oči ter padle v vodo, kjer so se spremenile v žarne demante in solze v najlepše bisere.

V tem kar zapiše močen veter ter dvigne slepo mater na nasprotno obalo. Tu se je dvigal steklen dvorec, kjer je rastlo cvetje našega življenja. Stal je sredi prostranega vrta, kojega so razgrevale po zimi nevidne peči, poleti pa solnce.

Slepa mati ni videla sploh ničesar in bila primorana, pritipati se do vhoda, kjer je sedela starka na straži.

„Kaj iščeš tukaj?“ praša njo osorno. Mati se zgane po vsem telesu in si misli sama pri sebi: „Oj, sigurno me hoče zapoditi!“ a glasno jej pravi:

„Došla sem, da poiščem smrt, koja mi je vzela moje dete!“

„A kako si prišla sem; kedo ti je pomagal?“ praša dalje starka.

Mati nato: „Dobri Bog mi je pomagal! Kaj ne, da hočeš biti i ti tako dobra, da mi pokažeš, kje naj iščem svoje dete?“

Starka jej odgovori: „Jaz ne poznam tvojega deteta, a tudi ti je ne boš mogla spoznati, ker si slepa in tu notri je mnogo cvetja; aha, tebi se ve ni znano, da je to vrt življenja. Vsak človek ima tukaj svojo cvetico, koja nosi njegov obraz in srce, koje bije ravno tako, kakor ono v človeških prsih. Ko se človek rodi, požene iz tal nova cvetica, razvija se s človekom in kadar Bog ukaže, izruje jo smrt — božji vrtnar in jo presadi na nebeški vrt. I tvoje dete je tu notri, morda je spoznaš po tipanju in po srčnih udarcih, a to je strašno tež!“ —

„Ne, ne, spoznati je čem, preverjena sem, da je spoznam.“

„Kako veliko je bilo tvoje dete?“

„Staro jedva jedno leto. Včeraj zjutraj sem šele slišala iz nedolžnih ustih tōli sladko besedo: Mama!“ —

„Prav, peljati te hočem v ono dvorano, kjer je vsa jednoletna deca, a kako me hočeš nagraditi zato?“ —

Mati jej jokaje odgovori: „Bogme, saj vidiš, da nimam ničesar, kar bi ti mogla dati. Ako zapoveš, grem po golih kolenih na kraj sveta, ali dati“ —

„Tega ne zahtevam,“ zakriči jej žena v besedo, „ali če mi daš svoje lepe črne lase za

prava za življenje; zato se mora na potrebe poznejšega življenja vedno ozirati, če bi tudi potem imela — manj šolskih ur.

Govor drž. poslanca dr. L. Gregoreca

v seji drž. zbora dne 21. aprila 1894.

(Dalje.)

Gospoda moja! Skušnje vsega sveta pobijajo ta predpostavljaj. Ta predpostavljaj so neresnična. Kar je veliki državnik in govornik Ciceron priznal: „Video meliora proboque, deteriora sequor“, to se izkazuje tudi dandanes vedno kot močnejše nego je vsa moderna pedagogika, in gotovo je, da se žival v človeku vedno hudobnejše javlja, kolikor bolj se razvije razumnost in vednost v človeku, njegovo srce pa se na drugi strani odvrne od verskega upliva, od vesti, od Boga.

Na velikem katoliškem shodu na Ogerskem, rekel je grof Zichy: „Da misli, da je bila Vaillantova dinamitna bomba narejena v brezverski državni šoli in da je sveti oče Leon XIII. pravo pogodil, rekši, da je moderna šola največja nesreča za evropsko človeštvo; razvija se generacija, ki, ne poznavajoč strahu pred Bogom, ne trpi nikakih нравnih mej več in ki, nezmožna premagati želje, se da lahko zapeljati k političnim preobratom.“ V tem oziru imamo žalostnih dokazov v najnovejši dobi tudi iz naše domovine. O tem pa ne maram govoriti.

Teh slabih nasledkov se je menda bal tudi oče našega ljudskošolskega zakona, namreč, minister vitez Hasner. Bil je goreč zagovornik ločitve cerkve od šole; ali versko vzgojo v šoli je hotel ohraniti in hotel je, da jo oskrbuje dotična konfesija. Izbral pa je za to forme, ki so se sedaj pokazale kot nezadostne in nevzdržljive. Dokaz temu so: ljudskošolska novela iz l. 1883., številni predlogi glede premembe ljudskošolskega zakona, stavljeni v tej visoki zbornici, mnogo-vrstna prizadevanja naučne uprave, sanirati nedostatke pri šolstvu z raznimi naredbami, vedno številnejši obisk katoliških šol šolskih bratov, šolskih sester, in katoliškega šolskega društva na Dunaji in na Predarlskem, končno vladna predloga iz l. 1889., resolucije nemškega, poljskega in slovenskega katoliškega shoda in na-posed slovesna izjava našega episkopata. Ta izjava je tako resnična glede te stvari, da želim, da pride dotični odstavek v stenografični zapisnik. Prosim visoko predsedstvo, naj mi dovoli, da citam dotični odstavek (čita):

„Vera ni vodilna podloga in vodilno načelo v naši sedanji ljudski šoli, ampak samo jeden izmed mnogih učnih predmetov, za kateri vrh tega še ni določeno zadostno število ur. Drugi učni predmeti nimajo nikake zveze z veronaukom in se morajo pogostoma učiti tako, da to

ni koristno nramno-verski vzgoji. Verska vzgoja šolske mladine je omejena na tako malo verskih vaj, da v otroških srcih ni mogoče obuditi gorečega verskega čustva. Poučevanje v veri in verske vaje niso prepuščene neoviranemu vodstvu cerkve, ampak so v najvišji instanci podrejene posvetnemu oblastvu. Na izobrazbo učiteljev nima cerkev takorekoč nikakega upliva, glede njih nameščenja nima nič govoriti, in tako se primeri, da poučujejo in vzgajajo katoliške otroke pogostoma ljudje, ki ne poznajo katoliške vere ali jo sovražijo in torej ne morejo nikogar katoliško vzgojiti.

To zadošča popolnoma, da se tolmači uspeh teh šolskih razmer. Spoštovanje cerkve, ljubezen za vero, izrazi verskega življenja ginevajo čedalje bolj; domišljavost in nadutost, lahkomi-selnost in površnost, zaničevanje vsake božje in človeške avtoritete se čedalje bolj množi. Ali se moremo temu čuditi, ali more biti drugače, ako se katehet sicer dve uri na teden trudi, usaditi otrokom v srca strah pred Bogom in vero v razodeto božjo besedo, ako se pa v več kakor dvajsetih šolskih urah na teden na tak način na otroke upliva, da se ne utrja vera in versko življenje, nego, bodisi ne nalašč, bodisi nalašč še podkopuje.

Katoliškim roditeljem ne moremo jamčiti, da se njihovi otroci v ljudski šoli, kakeršna je sedaj, katoliško vzgojujejo in ravno tako ne moremo vam reči, da morete imeti mirno vest in da vam pred Bogom ne bo odgovarjati.“

Gospoda moja! Ta izjava ni navadna, to je za vsakega katoličana pri sodbi o ljudskošolskih razmerah merodajna avtoriteta.

Škofje pa so še več storili. Ne zahtevajo popolnega preobrata, popolnega odstranjenja sedanjih ljudskošolskih zakonov, ne, pripravljeni so celo, dogovoriti z vlado modus vivendi atque procedendi v zagotovljenje nramno-verske vzgoje, v sedanji ljudski šoli. Dne 12. marca 1890 so v šolski komisiji gosposke zbornice v petih, precizno formulovanih točkah določili pogoje, katerih izpolnitev je potrebna, da bi mogli škofje vernikom jamčiti, da se v avstrijski državni, v ljudski šoli katoliška mladina res katoliško vzgaja, da morejo torej roditelji svoje otroke z mirno vestjo vanjo pošiljati.

Od tedaj je poteklo več kakor štiri leta. Niti prejšnja vlada niti sedanja ni zmatrala škofo odgovora vredne, nego je mislila, da je najbolje, ako škofo ignorira! Gospoda moja! Bile so že dosti močnejše vlade, kakor je bila prejšnja in kakor je sedanja. Tudi tiste so mislile, da smejo cerkev in škofo ignorirati. Motile so se. Knez Bismarck je bil v sedemdesetih letih gotovo jeden najmočnejših ministrov na svetu. Tudi on je mislil, da sme ignorirati škofo in pastirski list, kateri so bili na grobu sv. Bonifa-

cija v Fuldi sestavili in razglasili. Deset let pozneje je bil mogočni nemški kancelar na potu v Kanoso. (Dobro! Dobro!)

To sem hotel povedati.

Gospoda moja! Božji mlini meljejo počasi ali gotovo in drobno. Sila uči moliti in socialna beda vodi krščanske narode tja, kjer je jedino dobiti pomoči, to je, h krščanskemu naziranju sveta, h krščansko-socialnim idejam, h krščanski vzgoji mladine. Liberalizem propada in njega premaganje je le vprašanje časa; to premaganje se more zgoditi ali mirovnim potem ali pa s silo, mirovnim potem s tem, da se rekristijanizuje človeška družba potom krščanske vzgoje, siloma pa po socialni revoluciji, cerkev bo vse nepremagana prestala.

Sedaj pridem k drugemu delu svojih izvajanj, k narodni šoli. Velečislani gospod posl. dr. Pattai je nedavno v nekem slavnostnem govoru to-le rekel: „Nežno otroško srce je v začetku njegovega razvoja varovati vsake vznemirjenosti v verskih rečeh in izročiti učitelju, ki misli glede vere in narodnosti tako, kakor zaupani mu gojenec“. To so jako lepe, jako resnične besede. Krščansko ljudstvo more biti zadovoljno le s krščansko-verno šolo, ki je zajedno patrijotično-narodna. Narodne šole mora dandanes vsako ljudstvo zahtevati, če hoče narodno živeti in če neče narodno propasti. (Dobro! Dobro!) Na srečo je pri nas vsakemu narodu taka narodna šola zajamčena po členu 19. državnih osnovnih zakonov iz leta 1867. Vsak narod ima nedotakljivo pravico, varovati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Vsi jeziki so v šoli enakopravni in vsakemu narodu je dati za izobraževanje jezika potrebnih sredstev. Kdor premotri brez predsodkov razmere v Avstriji, mora pripoznati, da so bile te zakonske določbe jako modre, jako pravične in potrebne, pogoj so miru mej narodih, razcvitanju in, nekako, nadaljnemu obstanku naše lepe domovine. Obžalovati pa je, da še ni bilo vlade, ki bi bila naredila brez razločka vse narode naše monarhije v polni meri deležne dobrot tega drž. osnovnega zakona. Obžalovati je, da imamo še vedno vlade, ki zlasti nam Slovanom krate dobrote tega drž. osnovnega zakona in prouzročajo ter pospešujejo neznosen boj za šolo. Zlasti južni Slovani, Slovenci in Hrvati, smo v tem boju za šolo žrtvovali že sila mnogo talentov, časa in denarja in še ni videti, kdaj mu bode konec. Kar pa nas najbolj žali, je to, da vidimo mej svojimi narodnimi nasprotniki v prvih vrstah vedno birokracijo, avstrijsko uradništvo. Nič ne more našega naroda žaliti tako, kakor čustvo, da se mu je zgodila krivica od tiste strani, kjer bi smel pričakovati varstva. (Dobro! Dobro!)

Naša birokracija misli še vedno, da služi državi najbolje, če skuša naša kulturna prizadevanja ovirati in udušiti. Gospodje mislijo še

moje osivele, zadovoljna sem in ti storim vse, kar hočeš.“

Brez obotavljanja zamenja mati svoje krasne kite za par sivih dlak in s tem dobi vstop na veliki vrt, kjer je vrtnarila smrt. Tu je rastlo neštevilno mnogo cvetic, koje so bile razrejene po velikosti in krasoti svoji.

Cvetice siromakov namreč niso bile tako lepe in so bile vsajene v lesene sodce, dočim so rastle cvetlice bogatašev v dragocenih loncih.

Žena-stražarica obstoji in veli: „Tukaj!“

Mati potipa cvetlice obraz in posluša udarce srca, a to ni bilo njeno dete. — Žena jo odvede k drugemu nežnemu cvetliču in glej! Izmed tisoč družih spoznala je mati srce, koje je počivalo pod njenim srcem in katero je vriskaje pozneje pritiskala na svoje prsi!

„Tukaj je! to je moje dete,“ zaviče veselo mati, stegujoč roke nežni cvetki naproti, koja je ovenela pobešala glavico.

„Ne idi tako blizu!“ zakriči stražarica. „Nadejam se, da se vrne smrt vsak čas in le to ti svetujem, kadar pride, nikar se ne pravdaj z njo, naj ne izruva cvetu tvojega deteta. Ako bo hotela to storiti, postraši jo samo s tem, da hočeš potem ti izruvati druga dva cveta.“

„A zakaj mi je tako mrzlo?“

„Ker prihaja smrt,“ odgovori njej žena. „Ostani tu in ne pozabi, kar sem ti povedala!“ in odide.

Kar obide mater še večja zima in baš to je bilo slepi materi v znak, da stoji smrt prednjo.

„Odkod si prišla sem? Kako si mogla doseči mene,“ praša jo smrt.

„Jaz sem mati!“ — odgovori njej žena.

Smrt stegne svoje kostene roke na mali cvetič, a mati ga še o pravem času zavaruje s svojima rokama, da se ga ne bi dotaknila smrt.

Tedaj pa dihone smrt na materine roke, da so se ohladile, kakor marmor ter padle raz cvet, kakor mrtve. —

„Brezumnica! mar se hočeš meni ustavljati?“ vikne smrt.

„Jaz nikakor ne, a záme poskusiti se hoče dobri Bog,“ odgovori žena.

„Kako to, saj jaz delam baš to, kar mi zapove Bog. Jaz sem njegov vrtnar in sem odgovorna za vsak cvet.“

Mati jo začne prositi, naj jej vrne njeno dete ali pa izruje z njegovim cvetom i njeno cvetico! ...

„To ne more biti,“ reče smrt, „ker tebi je odmerjenih še trideset let življenja!“

„Trideset let!“ klikne nesrečna mati! „pa kaj hočeš, smrt, kaj hočeš, naj storim, da mi

odvzameš teh trideset let? Bolje je, da pokloniš teh trideset let kakšnej srečnej materi, kakor sem jaz darovala svojo kri kopinju, oči jezerkinji, lase stražarici tega vrta ...

„Ne, ne more se predrugačiti,“ de smrt. Tako je pisano v knjigi življenja in osode, a jaz se moram strogo ravnati po njenih zakonih.“

„Prav, če hočeš ti izruvati cvet mojega deteta, tedaj bom jaz izruvala druga dva!“ ter prime z roko dva cveta.

„Ne presežaj v tuja prava! zakriči smrt.“

„Ti veliš, da si nesrečna, mar hočeš onesrečiti drugo mater, kajti, ta dva cveta sta njenih otrok! —

„Oj, tudi mati!“ — in spusti cvetje.

Nastala je tišina. Videlo se je, da se v smrti budi sožalje. Kar ponudi onemogli ženi dva lepa demanta, rekoč:

„Vzemi, to so tvoje oči! Baš jaz sem jih vzela tebi. Na jih, sedaj so lepše in boljše, kakor nikoli prej. Poklanjam ti jih, a samo za toliko časa, da pogledaš v globino tega izvirka, koji se tod odteka. Tam ti hočem pokazati ona dva cveta, koja si hotela izruvati; tam boš gledala njuno življenje in osodo! Tedaj boš izprevidela, kaj si hotela izruvati in pogubiti!

Mati vzame oči ter pogleda v studenec. In je zrla ona dva cveta, kot dva mladeniča v

vedno, da morajo nas Slovence in Hrvate pokopati v italijanski ali v nemški grob.

Petindvajsetletna skušnja bi jih bila pač mogla poučiti, da ni tako. Res je sicer, da nismo dobili nobenega dež. šolskega sveta, nobenega dež. šolskega nadzornika, nobenega učiteljskega, da bi se zanj ne bili morali mnogo let trdo boriti. Drugače pa nismo mogli ravnati, morali smo stopiti v usiljeni nam boj, in ne umikamo se mu tudi sedaj ne, ker je za nas boj za narodno šolo, boj za naše narodno življenje ali za smrt.

Boj za narodno šolo nam je sicer usiljen, a prav zato je potreben, dober in pravičen boj in zato upamo tudi na končno zmago. Na Kranjskem smo glede ljudske šole skoro že zmagali. Tudi na Štajerskem smo generalni naskok deželne šolskega sveta v Gradci na naše slovenske ljudske šole na Spodnjem Štajerskem, s številnimi rekurzi na naučno ministerstvo odvrnili in odbili.

Naši nasprotniki koncentrirajo sedaj svoje napade poglavitno na jezikovno mejo in svojo delavnost na ustanovljenje malih čistonemških ljudskih šol v jezikovno mešanih trgih na Spodnjem Štajerskem.

No, s pomočjo avstrijske birokracije se jim je to v treh trgih posrečilo. Vzdržati pa tega vender ne bo mogoče.

Ne bosta potekali dve leti in te šole bodo utrakvistično urejene. Sicer pa se je pri njih ustanovitvi kaj čudno postopalo.

Neki fanatični okrajni glavar na pr. je, da dobi potrebno število nemških otrok, nekemu slovenskemu eraričnemu cestarju vzel njegove slovenske otroke in je protokoliral kot nemške (smeh), poučiti pa ga je hotel s tem, da mu je rekel: „Jaz sem ti predpostavljen, ti pa si mi podrejen, zato smem zdaj storiti s tvojimi otroci, kar hočem.“ Isto tako je storil z nekim slovenskim hlapcem, češ, da služi pri nemškem posestniku, da morajo toraj otroci biti Nemci.

Iz dobe generalnega naskoka na naše slovenske ljudske šole na Spodnjem Štajerskem naj navedem še malo epizodo. Slovenski učitelj blizu Ptuja si je bil nakopal nemilost okrajnega šolskega nadzornika, ker mu je premalo germanizoval. To je seveda kaznovati. A kako? Učitelj je bil kratko malo umirovljen; na „mrzlo“ ga niso hoteli postaviti. Na mrzlo se postavi slovenski učitelj s tem, da se iz slovenskega kraja premesti v nemški kraj. Slovenskega učitelja pa Nemci seveda ne marajo; to je dež. šolski svet kmalu spoznal in jel je iskati drugega sredstva. To sredstvo je bilo umirovljenje. A kako to doseči? Okrajni zdravnik v Ptujju je naredil zdravniško spričevalo, v katerem se je potrdilo, da

bajnem blagostanji. Z rokami si zakrije oči, da jih ne vidi več in pravi: „Oj, kaj sem hotela storiti!“ —

Čez nekaj časa pravi smrt: „Poglej sedaj!“ — Mati uhoga. Prva dva cveta se izgubita polagoma, a mesto njih se prikaže samo jeden, koji pa dobi obraz deteta, katero se je razvijalo, dokler je stalo v studenci kot dorasel človek. Živel je grenko življenje, polno solza, prevar in obupov in konečno si je sam odtrgal nit življenja. „Moj Bog, moj Bog! samomorec,“ klikne mati. „Kedo je bil to?“ —

„Tvoje dete“, odgovori smrt hladno. —

Materi se izvije bolesten klik iz prsij in omed'ela pade na tla. Ko se zavé, dvigne roke proti nebu in kleče pravi: „Oj, Bog, dete je v dobrih rokah! Kar ti storiš, vse prav storiš! Neskončna je previdnost Tvoja!“ —

Tedaj pa stegne smrt svojo kosteno roko, da izruje cvet, a mati jo ustavi z jedno roko, z drugo pa si zakrije oči, rekoč: „Stoj, da saj ne vidim, kadar umre!“ —

Zdajci je spet oslepela in bežala s steklenega vrta, kjer je vrtnarila smrt. —

Čakala je trideset let voljno na smrt, koja je konečno izruvala i njeno cvetico in jo presadila v sveti raj, kjer jo je Bog uvrstil med mučenice. Ko so se jej otvorile nebeška vrata, prišla jej je naproti divna truma angeljev in najprvi je bilo njeno dete.

je dotični učitelj tako bolan, da ne more več opravljati svoje službe. Na to je bil mož umirovljen in je to še sedaj. Nihče se ni bolj čudil, kakor ta učitelj, ki še svoje žive dni ni bil bolan in je tudi še sedaj povsem zdrav. (Smeš.) Rekurzi mu niso nič pomagali, tudi naučno ministerstvo se ni nanje oziralo.

V Istri so razmere glede ljudskih šol še nekoliko bolj žalostne. Po najnovejših statističnih podatkih je tam 46.000 otrok, ki bi morali šolo obiskovati, mej temi pa jih je 18.000, ki pogrešajo potrebne hrvatske ljudske šole. Glavna krivda zadeva šolska oblastva, ki ljudstvu vedno le italijanske šole ponujajo in radi ponujajo, o hrvatskih šolah pa nečejo ničesar slišati in se jim najodločneje zoperstavljajo.

Hrvatska občina Poljane je zgradila veliko šolsko poslopje in je opremila z vsem, kar je potrebno. Tri leta se je morala boriti, da je dobila javno hrvatsko ljudsko šolo, a dobila jo je še le, ko je naučno ministerstvo ugodno rešilo njeno pritožbo. Tako grdo se ravna s slovensko-hrvatsko večino v Istri; ljubše je nekaternikom, da se pogrezi v nevednosti, kakor da bi se pametno in pedagogično izobrazila.

V Trstu Slovenci še vedno ne morejo dobiti ljudske šole, takisto ne v Gorici, dasi se je potreba slovenskih šol komisijsko dokazala. Specijelno v Gorici ima 12.000 Italijanov, poitalijančenih Slovanov in poitalijančenih Nemcev, 25 ljudskošolskih razredov, za 7000 Slovencev pa ni v tem mestu ni jednega slovenskega ljudskošolskega razreda; zadovoljiti se morajo s privatno šolo, katero obiskuje 320 otrok. Tako morajo Slovenci dvakrat plačevati, jedenkrat za italijansko mestno šolo, potem pa za privatno šolo, kar je očitno velika krivica. (Gotovo!)

Slovenci v Gorici so tri leta zapored prosili za slovenske šole, ali stvar se je vselej zavlekla. Tako je dež. šolski svet dne 20. februarja 1893 odločil, v tej stvari prosilcem na korist, ali, na čudo, ministerstvo je to odločbo razveljavilo (Čujte!) in odredilo nova poizvedovanja, katera bi imela biti končana do 15. septembra t. l.; končana pa so bila šele koncem decembra in sicer so se vodila tako, da zahtevam ministerskega naročila ni bilo povsem ustrezno.

Od tedaj so minuli štirje meseci, a zgodilo se še vedno ni nič. Goriški mestni svet je razne ministerske reklamacije ignoriral, ker teh opominov ne zmatra resnimi, ali pa se ne skliče mestni šolski svet ali pa se slovenska peticija iz najbolj ničevnih razlogov postavi raz dnevni red.

Ključ za razumevanje teh dogodb je dobiti v namestniški palači v Trstu, saj ni nikaka tajnost, da sedanja sestava mestnega sveta in mestnega šolskega sveta ni drugega nič, kakor protekcijsko dete deželne vlade.

Bivši minister Gautsch je povsem drugače ravnal; ta je kategorično in telegrafično sporočil v Ljubljano, ukaz, da je ustanoviti nemško ljudsko šolo; glede Gorice, Trsta ravna ministerstvo čisto drugače, kadar gre za slovenske želje. Tu nima ministerstvo hkrati nobene moči. Sicer pa se na Primorskem dogajajo in pusti se, da se dogajajo reči, katerih ni moči drugače imenovati, kakor avstrijsko zaslepljenost. (Dalje prih.)

Celjske novice.

(Kat. podp. društvo v Celju) za vzdrževanje šole šolskih sester, priredilo je v nedeljo na praznik sv. Trojice „pri Volu“, svoj letni občni zbor. Zborovanje je otvoril načelnik mil. g. opat Ogradi s primernim nagovorom. Iz govora povzamemo, da se bode šolsko poslopje, ako nas dobrotniki in podporniki ne zapusté, še tekom tega leta moralo razširiti. Kajti po 100 otrok poučevati v eni izbi, v poletni vročini, ni kaj malega. — G. blagajnik našteje imena vseh dobrotnikov, l. 1893. Med podporniki nahajamo v prvi vrsti sl. okrajni zastop in slovenske posojilnice. Društvo je imelo leta 1893. dohodkov 1834'80 gld., stroškov 1590'97 gld. bilo torej ostanka 243'83 gld. Ker je bil pa pretečenega leta znaten primankljaj za 880'51 gld., zmanjšal se je sedaj že na 636'68 gld. — Letošnji občni zbor ni bil tako dobro obiskan, kakor prejšnja

leta. Kmečkega ljudstva je še došlo, a pogrešali smo celjske gospode. Ta pomanjkljaj pokazal se je zlasti pri tomboli. Lanskega leta je znašal čisti dobiček tombole čez 61 gld., letos pa le okoli 30 gld. Nadejamo pa se, da gospoda s svojimi rednimi doneski, ktere je vsako leto darovala za tombolo, tudi letos ne bode izostala. Podpirajmo izbornu šolo šolskih sester v Celju, dokler je še čas, sicer zna biti prepozno.

(Stavbo „Narodnega doma“ v Celji) je mestni urad odbil. Za vzrok navaja, da se ni oziralo pri načrtu, na ono 12 m. široko cesto, ki bi vodila čez sredo stavbnega prostora na takozvani „vilni-otok“. Proti tej odločbi vložil je g. dr. J. Sernec takoj ugovor na občinski svet celjski, kot prvo inštanco. — Težko, da bomo pri občinskem svetu kaj dosegli, ker je isti brž ko ne enakih misli, kakor mestni urad. — Dokaz pa je zopet ta odločba, kam tira narodno sovraštvo in nasprotniška nestrpnost. Toliko ovir, za stavbo, ki bi bila kras mesta in pri kateri bi obrtniki zaslužili tisoče in tisoče in to le vsled tega, ker bi zidali Slovenci. Bog moj, kdaj li se bodo odprle oči tem zaslepljencem, da bodo spregledali in jih ne boče vodila pri tacih zadevah strankarska sebičnost, temveč poštenost mestnih očetov.

(Poštni urad celjski) dobil je ob svojem časi ukaz, da mora imeti v svoji zalogi vedno tudi dvojezične tiskovine, ktere se tudi po tukajšnjih trafikah razpečavajo. — Opozarjamo torej vse narodne kroge, po vseh slovenskih pokrajinah, da odločno zahtevajo pri vsaki najmanjši priliki dvojezičnih tiskovin, da se statistični urad na Dunaji ne bode slepil po receptu čez vse breznačajne klike, češ, da po naših slovenskih krajih živi še ogromno veliko Nemcev. Če bi se pa utegnili prigoditi, da bi kjerkoli takih dvojezičnih tiskovin zmanjkalo, prosimo, da se nam to naznani, da ukrenemo, kar bode potrebno.

(Slovenci, vsaj s poslužniki slovensko govorite!) Po naših mestih in trgih, o katerih govoré politiki in statistika, da so nemška, je vse polno Slovencev, osobito znajo vsi raznovrstni poslužniki po javnih lokalih dobro slovensko, ker so slovenskega rodu. Slovenci govorimo ž njimi slovensko!

(Sirotice med šolami) ste trirazrednici za celjsko in mariborsko slovensko okolico. Obe imata več kakor preveč otrok za trirazrednico; toda šolske gosposke nečejo ju razširiti, čeravno ima že veliko navadnih kmečkih vasi čveterorazrednice.

(Pogreta kaša) je prazno pisarenje in zlobudranje naših uskokov, glede slovenskih vsporednic na celjski gimnaziji. Sto in stokrat so že prežvekavali, kako koristna in neobhodno potrebna je nemščina našemu kmetu in obrtniku, da lahko kar naravnost govori z „učeno“ celjsko „nemško“ purgarijo. Mi sami priznamo, da ne škoduje, da človek govori več jezikov in tudi nemški; a tuji jeziki se priučijo popolnoma le takrat, kadar je človek v svojem maternem jeziku toliko podkovan, da lahko v tem sodi in premišluje. Zato mi Slovenci zahtevamo take slovenske šole, ker nam je na tem, da se naši otroci v resnici priučijo in naučijo poleg drugih predmetov, tudi tuji govorici. Radi bi videli, kak obraz bi naredil Nemec, ko bi vlada izdala ukaz, da se imajo nemški otroci mesto v nemškem, učiti v francoskem ali pa laškem jeziku raznih predmetov in jim htela dokazati, da je tako bolje, ker nemško se itak doma nauče. To bi bil krik, da bi oglušil gospode na Dunaji. No, in kar njim ne ugaja, to tako usiljujejo nam Slovincem. Zakaj? to mi dobro vemo. A konjsko kopito se tako očitno kaže, da bodo težko koga dobili na limanice. — Vi le pustite nas Slovence pri miru in ne skrbite za naše šole. Naša skrb bode, kaj naj se uče naši otroci in zagotovimo vas lahko, da se bodo v teh šolah gotovo priučili tudi toliko nemščini, da jim bode lepše donela, kakor marsikateremu celjskemu „nemškemu“ purgarju.

(Slovenske vsporednice na celjski gimnaziji) so vender gotove. Minister za uk in bogočastje izjavil je proti slovenskim poslancem, da so celjske vsporednice zadeva ministerstva, katera se ne da spremeniti. Javkanja in hujskanja po nemških in židovskih listih pa vender ne

bode še konec, dasi so do dobrega prepričani, da Slovenci s tem dobimo le mrvico od tega, kar nam v resnici gre.

(Tamburaški koncert v Celji) dne 2. junija. „Celjski Sokol“, odlično narodno telovadno društvo v Celji, goji že dalje nego leto dni, pridno, narodno jugoslovansko glasbo: tamburanje. S to glasbo je „Celjski Sokol“ ustregel nujni potrebi celjskega slovenskega občinstva, koje se ne mara udeleževati nemških koncertov in predstav, in je do sedaj moralo pogrešati užitka umetne godbe. Reči moramo, da nam je sedaj tamburaška godba — narodna godba bratov Hrvatov, torej tudi naša narodna godba — mnogo ljubša od vsake druge. Res je, da nam veliki boben ne gluši ušes, zato pa nam nežni tresoči se glasovi tamburic segajo do srca. Vsakokrat, kadar je udaril naš mešani tamburaški zbor, posetilo nas je mnogobrojno odlično slovensko občinstvo. Pričakujemo torej, da se bo v tem večjem številu zbralo dne 2. junija t. l. (v soboto zvečer). Ta dan namreč priredi „Celjski Sokol“ v prostorih narodne čitalnice v Celji (v Strauss-ovi hiši I. nadstr.) večji tamburaški koncert, ki bode, kakor kažejo dosedanje vaje, umetne točke ter njih število, nadkrilil vse dosedanje nastope tamburaškega zbora. Med posameznimi točkami imeli bomo priliko, zopet poslušati sokolski možki pevski zbor z nekojimi novimi lepimi pesmimi. Začne se koncert točno ob 8. uri zvečer. Na svidenje torej v Celji, dne 2. junija od blizo in daleč!

Spodnje-štajerske novice.

(Premembe pri č. duhovščini.) Č. g. H. Verk, župnik v Pilštajnu, je ob enem provizor za Zagorje; č. g. J. Munda, kaplan v Loki, provizor v Olimlji; č. g. M. Žekar je postal kaplan v Monšbergu, in J. Medvešek pa kaplan v Škalah. Premeščeni so č. gg. kaplani: J. Kanksy iz Makol k sv. Lovrencu na k. ž., J. Kostanjevec od sv. Kunigunde na Poh. v Črešence, g. J. Pernat od sv. Jurija na Ščavn., v Makole, A. Pintarič iz sv. Lovrenca k sv. Juriju na Šč., J. Tajek iz Vozenice v Loko in J. Vindiš iz Škal v Vozenico. V pokoj je stopil č. g. Fr. Ferenčak, župnik in dekan v Brežicah. Umrli je č. g. A. Balon, župnik na Vranskem.

(Umrli je) dne 17. t. m. preč. gosp. Anton Balon, župnik vranski in duhovni svetovalec. Rojen pri sv. Lorencu na Bizeljskem 5. okt. l. 1828, bil je v mašnika posvečen 26. julija l. 1852. — Rajni bil je delaven v vsih občinskih zadevah in bil ud raznih korporacij; vedno skrben za svoje farane in neutrudljiv kot dušni pastir in ravno tako kot soobčan. Bil je tudi ud načelstva „Južno štajerske hranilnice“, katera zgubi ž njim vedno zvestega svetovalca. — Bog mu daj večni mir!

(V Dólu pri Hrastniku) nova posojilnica prav dobro napreduje in dobiva zlasti veliko hranilnih vlog.

(Štajerske kmetijske družbe) odbor je sklenil, da hoče podpirati letos nameravano okrajno živinsko razstavo v Šmarji pri Jelšah. Ako bi se pa tukaj ne priredila, pa osnovati enako razstavo v Marenbergu.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Slovensko Bistrico) zborovala bode v nedeljo dne 27. t. m. ob 4 uri popoldne, v gostilni gospoda P. Novaka z občajnim dnevnim redom. — Pričakovati je, da se vdeleži domače ljudstvo v obilnem številu, ker nam je napovedanih mnogo gostov.

Učiteljsko društvo za brežki in sevniški okraj, je 15. t. m. po svojem predsedniku, gosp. E. Moric-u, in v navzočnosti 10 udov izročilo svojemu članu čast. gosp. ravnatelju Drnjaču, v priznanje njegovih zaslug za vzgojo slovenske mladine v teku polstoletja, častni diplom.

(Na konjiško-poličanski cesti je v Žičah) tamošnji gospod šolski voditelj našel srebrno remontoarko. Gospod kolesar, ki jo je izgubil naj se pri njem oglasi.

(Pevci bralnega društva v Št. Pavlu v Sav. dolini) pod vodstvom gospoda predsednika Jos. Vidica, napredujejo. Sad njih marljivosti se je že pretečeno nedeljo pokazal, ko so nastopili

prvič na cerkvenem koru, kjer so svojo nalogo prav dobro rešili. Le tako naprej; Bogu na čast, narodu pa v prid!

(Toča in deževno vreme) sta bila pred in po binkošti; toča je že potolkla v mnogih krajih po Slovenskem, okolo Celja, blizo Središča; na Kogu, okolo Rajhenburga, Velenja, Krškega, sv. Ruperta na Dolenjskem in drugod.

(V Dobjem pri Planini) imajo otroci že dva meseca tako hud kašelj, da je ondi šola ves ta čas zaprta.

(Pri streljanji) iz možnarji je ponesrečil mlad fant na Duhovo pri zadružnici Goriški blizo Rajhenburga; strel mu je odnesel nekako polovico lica.

(Na Vidmu) so bile 23. t. m. zopetne občinske volitve.

(Mrtve bodo še iz groba klicali), da jim bodo pomagali sredi Slovencev nemške šole snovati. Glede Brežic je bilo še ministerstvo zavrnilo sklepe štajerskih šolskih gosposk, da ondi ne kaže ustanoviti nemške šole. Kljub temu so se z nova lotili te neizpeljive misli. Na papirju skušata O. in P. izkazati nekaj nemških otrok, toda starišev vender ne morejo dosta dobiti, da bi bili zadovoljni edino le z nemško šolo. Še po Mariboru in morebiti še drugod povprašujejo ljudi, če bi bili z nemško šolo zadovoljni. Tako so bili celó na magistrat mariborski poklicali gospo, ki je enkrat v Brežicah bivala, če bi bila vneta za nemško šolo. Ne vem, kaj mislijo ti ljudje? Čemu nadlegovati še po drugih krajih ljudi, in to še take, kateri nič otrok nimajo. Na zadnje bodo res še mrtve iz groba klicali.

(Priznanje in spodbuda.) Vabičeve knjižice „O. varstvu ptic“ je veliko iztisov nakupilo poljedelsko ministerstvo in štaj. deželni odbor. Ministerstvo je gosp. Vabiču izreklo tudi priznanje in dovolilo nekaj nagrade.

(Tečaji za poletno ali zeleno cepljenje ameriške trte.) Vodja državnih uredbe proti filokseri (trtni uši), gosp. Franc Matjašič, bode v mesecu juniju t. l. o tem cepljenju podučeval v sledečih krajih: 1. V Slamjaku pri Ljutomeru v vinogradu graščine gornji Ljutomer v Podgradju dne 5. junija. 2. Na Humu pri Ormožu v tamošnjem šolskem vinogradu, dne 6. junija. 3. Pri sv. Trojici nad Slatino, v okraju Rogatec, v tamošnji državni trtinci, dne 14. junija. 4. V Šmarju pri Jelšah, v tamošnji okrajni trtnici, dne 15. junija. 5. Pri sv. Petru pri Mariboru, v tamošnjem cerkvenem vinogradu, dne 19. junija. 6. V Lehniku v gornjih Halozah, v ameriškem vinogradu ptujskega okrajnega zastopa, dne 25. junija. 7. V Leskovci, v srednjih Halozah na posestvu gosp. Andreja Vindiš, dne 26. junija. Ti tečaji vršili se bodo vselej od 9. do 12. ure dopoldne, a k njim je pristop vsakomur brezplačno dovoljen. K cepljenju potrebno orodje in vozilo preskrbi država.

(Na murskem polji) se je osnovalo že deveto ognjegasno društvo. Ta društva so v gmotnem in narodnem obziru veliko vredna. V narodnem pogledu se nam to dopade, ko se ta društva, le slovenskega jezika in poveljništva poslužujejo in ki imajo našo uniformo narodno, češko ne pa nemške „pikelhaube“.

(Od gornje Radgone) se nam poroča, kako setve in vinogradi do zdaj lepo kažejo, če le ne bode toče, ki letos tako hudo razsaja tu in tam.

(V ljutomerskih goricah) je tu in tam že trtna uš; toda za ameriške trte ljudje le še malo skrbé. — Trtna uš je tudi drugod, n. pr. v Slovenskih goricah, osobito pri Mariji Snežni.

(Sad nemške šole) v Ljutomeru se že prikazuje. Otroci, katerih nočejo učitelji na slovenski šoli na rokah nositi, prestopijo na nemško šolo. Tam se jim pa zopet ne dopade. Zdaj pa izstopijo ali se v slovensko šolo povrnejo, tako, da je vedno preseljevanje. Na ulici se pa spozna otroka nemške šole na tem, da pozdravlja „Küss die Hand“, dočim pravijo slovenski: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“.

(Uradna konferenca učiteljstva za ormoški, ptujski in rogaški okraj) se bode vršila dne 7. julija t. l. v ptujski okoliški šoli. Razpravljale se bodo sledeče naloge: A. „Kako vzgajati šolsko mladež k delavnosti in skromni zadovoljnosti“. B. „Nalezljive bolezni, njih začetek in spoznanje“. Govori dr. Rudolf Sadnik. C. „Ali se doseže smoter sedanjega učnega načrta na eno do tri raz-

rednicah ljudskih šol na deželi z občinimi šolskimi olajšavami, ali bo treba za iste predugačiti učni načrt?“ D. Poročilo in predlogi o pregledanih Močnikovih računicah dr. vit. Močnika. E. Poročilo o stanju šolskih vrtov. F. Poročilo o vporabi okr. učiteljskih knjižnic. G. Volitve in predlogi.

(Učiteljsko društvo za ormoški okraj) imenovalo je v svojem zadnjem rednem zborovanji enoglasno velezasluženega g. dr. Jožefa Križana, kr. profesorja gimnazije v Varaždinu, zbog njegovih zaslug na pedagoškem polju, svojim častnim članom.

(Od Velikenedelje.) Srečni smo, da nimamo letos hroščev, kakor po drugih krajih. K nam in v okolico prihajajo pač drugi hrošči v podobi ormoških švabov in nemčurjev; a teh se toliko ne bojimo, ker k večjemu pohrustajo nekoliko hrastovega listja, katerega si za klobuke in na prsi zatikajo, da s tem kažejo svojo bakonjsko srce.

(Na umu) sta oslabela učitelj Kr. pri sv. Tomažu pri Ormoži in učiteljica C. v Ljutomeru.

(Slovenski otroški vrtec) bodo šolske sestre v Mariboru s pomočjo družbe sv. Cirila in Metoda vendar le otvorile, ker je v to vsled pritožbe, zoper nikavni odlok štajerske gosposke, ministerstvo dovolilo.

(Hudi žganjepivci) so ljudje okolo Desnjaka pri Ljutomeru in okolo Runč pri Ormožu; krčmarji potočijo neizmerno veliko te škodljive „vodke“; celó otrokom in šolarjem jo dajejo. Ljudje božji, kaj mislite?

(Pri Mariji Snežni) se je pri novem shodu na binkoštni ponedeljek ustanovila nova posojilnica. Vstreglo se je zahtevanju graške deželne sodnije in volili so se v načelstvo gg. Fr. Pignar, župnik, ravnatelj; Fr. Perko, A. Hujdec, J. Draš in F. Bolnar, odborniki ter R. Sviligoj, računski preglednik. Pristopilo je razen teh gospodov še več drugih udov.

(Učiteljstvo mariborskega učiteljskega) je dobilo od naučnega ministerstva častno nalogo, da pregleda vse na slovenskih šolah rabljene učne knjige. Direktor Schreiner je dobil pohvalno pismo za priredbo lanske učilske razstave; on namerava sestaviti zgodovino slovenskega šolstva, osobito slovenske šolske literature in pozivlja učiteljstvo, da bi ga v tem podpiralo, osobito s pošiljanjem starih šolskih in pomožnih knjig.

(Mariborsko okoliško učiteljsko društvo) je praznovalo v soboto 19. t. m. 40 letnico cesarske poroke in 25 letnico šolskih postav, s slavnostnim zborovanjem in izletom v Lembah. — Enako praznovanje je imelo pred binkošti še ormoško učiteljsko društvo pri sv. Bolfenku.

(Na mariborski vinorejski šoli) bode od 31. maja do 2. junija učni tečaj za zeleno cepljenje ameriških trt.

(Našim slovenskim Prekmurcem) se slabo godi. Učitelji in duhovniki so Madjari, ki ne znajo slovenskega jezika čisto nič. Zato priporočamo domoljubom v bližini Prekmurcev, da bi slovenske knjige tem ubogim siromakom pošiljali. Radi bodo jih tudi drugi rodoljubi podpirali.

(Binkoštné novice iz Gradca.) Gradec se lepo razvija; vedno se zidajo nova javna posloja n. pr. muzej, mestna svetovalnica, vseučilišče. Namerava se zidati tudi novo mestno gledališče; na grad se bode iz „Sackstrasse“ postavila neka železnica vzpinjača. O binkošti je bila tu običajna vsakoletna dirka kolesarjev na travniku pri „industrijskem hramu“. V mestnem gledališču se je prvič predstavljalo v dramatični obliki prirejena J. Verne-vo „potovanje v 80 dneh okolo zemlje“. Igra nima notranje zveze in posebne vrednosti, le posamezni prizori vlečejo hrupa željne gledalce. — Gradec rad pokaže, da je „die deutscheste der Städte“, čeravno ima morebiti kacic 30.000 Slovanov v svoji sredini. V tej igri smo namreč slišali brez potrebe melodije nemške himne, in telovadci visokih šol so pri praznovanju neke svoje slavnosti tako očitno razobešali veliko-nemške zastave, da jih je morala policija opominjati. Slovencev je v Gadi morebiti kacic 10.000 ali še več, toda večinoma so brez društev, brez organizacije. Edino le visokošolci, katerih je čez 80, imajo društvo „Triglav“ pri katerem je večina udeležena. To društvo je edino slovensko društvo, katero ima svoje prostore. Ste še v Gradci dve podružnici družbe sv. Cirila in

Metoda, toda brez lokalov. Želeti bi torej bilo, da si omikani graški Slovenci osnujejo svojo čitalnico, katero so enkrat že imeli v Gradci; drugi Slovenci pa naj si ustanovijo kako delavsko ali slično društvo.

(Na kmeta se ne spomni ne). Bogata graška zavarovalnica, katero največ Slovenci podpirajo, zida si v Gradci lepe hiše; za Slovence pa nič ne stori; niti uradovati noče s Slovenci v slovenskem jeziku.

(Prihodnji zabavni večer) Slovencev v Gradci bode dne 29. maja t. l. ob osmih zvečer, v tako zvanem „rothen Saal“ Ressource-restavracije. Vhod Stainzerhofgasse. Gosti dobro došli. Izvenakademična podružnica sv. Cirila in Metoda. Obči shod Slovanov (jour-fix) je vsaki torek ob osmih zvečer v gostilni Weinhecke Klosterwiesgasse.

(Amerikansko trtnico v Gradcu) je letos napravila štajerska hranilnica.

(Iz luknje v luknjo). Tisti Gradčani, kateri so bili šli v ono luknjo (Lugloch) pri Sremah in Peklu (Peggau) utegnejo priti še v zapor, ker se govori, da niso hoteli najmlajšemu svojemu tovarišu v luknji zaprtemu dati jesti, da bi jim ne zmanjkalo in da bi — grozno je povedati, zato rajše zamolčimo.

Druge slovenske novice.

(Županom stolnega mesta Ljubljane) bil je v seji dne 17. t. m. izvoljen dosedanji župan g. Peter Grasselli. Podžupanom pa g. dr. Karol vitez Bleiweis. Poprejšni podžupan, g. Vaso Petričič, ki je bil desekrat zaporedoma izvoljen podžupanom, je to čast radi obilnih poslov odklonil.

(Kranjska kmetijska družba) bode imela letos 14. junija svoj občni zbor v Ljubljani.

(V Ljubljani) se delajo priprave za novo gimnazijsko in vladno poslopje.

(V Kamnik) pričeli so že prihajati tujci, da se počive v poletnem času, v zdravem gorskem vzduhu. Gospod Fischer zida lep hotel, ki bode prijetno bivališče gostom. Cerkvica na matem gradu je lepo popravljena in posebno znamenita. Razdeljena je v tri nadstropja, v vsakem nadstropju pa je jedna kapelica.

(Posojilnice l. 1893). Posebno dobro je lani v svojem 3. upravnem letu napredovala posojilnica v Velikovcu, ki je imela 209412 gld. prometa, 628 gld. čistega dobička, katerega je dejala v rezervni fond; vsled tega znaša ta že 1689 gld. — Posojilnica v Pišecah je lani — kakor kaže njen račun — imela živahnejši promet, kakor v prejšnjih letih; izkazala je 15909 gld. prometa, 58 gld. čistega dobička in ima že 1865 gld. rezerve. — Posojilnica v Črni na Koroškem je imela lani, v svojem 3. upravnem letu 42944 gld. prometa, 174 gld. čistega dobička in 550 gld. rezervnega zaklada.

(Za vpeljavo električne razsvetljave) se delajo priprave v Kranji in Medvodah.

(V Idriji) so prejšnje nevarne bolezni čisto potihle. — Delavsko bralno društvo ima dober tamburaški zbor, ki je imel o binkošti pri Grudnu (Zagodi) lep izlet z besedo in koncertom. — V Črnem vrhu nad Idrijo pokradli so tatovi trgovcu Vidmarju za kacic 1000 gld. blaga.

(V Zagorji) ob Savi se „šulferajn“ večkrat širokousti s svojim otroškim vrtom; tega pa nikoli na veliki zvon ne obesi, da so otroci v tem vrtecu večinoma — Slovenci, vrtnarica pa — Čehinja.

(V Savi je utonil). V premrzlo, kalno, naraslo strugo, kjer se v poletni vročini sicer le otročaji in to brez nevarnosti kopljejo, je šel 17. t. m. kopat se velik učenec A. Arrigler, (doma iz Idrije). Plavati menda ni znal veliko, a najbrže ga je krč prijel — in ker ni bilo pomoči, utonil je. — Neubogljičnost in slaba tovaršija ste bili vzrok nesrečne smrti.

(Slovensko kiparstvo.) G. Gangl pride kot strokovni učitelj za cerkveno kiparstvo na obrtno šolo v Ljubljani. G. Müllner, slovenski rojak (iz Žužemberka), zdaj kipar v Salzburgu, razstavil je svoj dovršeni kip M. Hočevarja v neki umetnostni prodajalnici v Salzburgu. — Ministerstvo bode domačemu kiparju naročilo, da izdela kip Valvazorja, za kakov javen prostor v Ljubljani.

— V Krškem se popravlja smrtna hiša Valvazorjeva.

(Posojilnica v Mokronogu) dobro napreduje; ljudje se osobito radi posojil marljivo oglašajo pri njej.

(Novomeški okrajni glavar) se precej trudi, da bi pri otvoritvi dolenjske železnice, se pokazala Dolenjska, kolikor toliko nemško. V Št. Rupertu pridobil si je tudi dobrega zaveznika, ki je hotel posiliti, da mora biti govor vsaj proti koncu nemški. Pa vrli Šentruperčani so se temu uprli, ker vedo drugače ceniti svoj materni jezik in narodnost, kakor je dotični gospod mislil.

(V Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem) snujejo ognjegasno društvo.

(Načelnikom postaje v Sežani) imenovan je g. Anton Omahna, značajan mož in vrl narodnjak. Čestitamo Sežančanom na tej pridobitvi.

(V slovečo postonjsko jamo) pripeljalo se je tudi letos mnogo tujcev. — V tem svetovno-znanem trgu narodno življenje res lepo napreduje. Prihodnji mesec bode velika ustanovna veselica „Postonjskega Sokola“.

(Tudi na Koroškem smejo županstva slovensko pisati) c. kr. okrajnim glavarstvom. Tako je odločilo ministerstvo v neki pritožbi, ker tudi drugače odločiti ni moglo in smelo, vsaj za Slovence veljajo iste postave, kakor za druge narode.

(Drzovito preziranje slovenskega jezika). V Trstu je napravila država novo poštno in telegrafijsko poslopje z nemškim in laškim napisom — s slovenskim pa ne. O kje si pravica? Kje si pravica? Kje je ljubezen in spoštovanje do dobrega in cesarju zvestega Slovence, do hrabrega Hrvata.

(Primorsko planinsko društvo) je bilo o binkošti priredilo z Reke izlet v Ljubljano in na Bled. Sprejem ljubih gostov bil je povsod prav bratski in gotovo utrdil vez med nami.

(„Zaveza slovenskih učiteljskih društev“) bode zborovala 15. in 16. avgusta, in sicer v Gorici, kakor smo to že poročali.

(V Gorici) je umrl deželni uradnik, g. A. Jeglič, velik domoljub slovenski; bil je gorenjski rojak.

(Profesorju Spinčiču) se je dovolilo 1000 gl. pokojnine.

Druge avstrijske novice.

(Državni zbor) je pred binkošti odobril postavo o daljni prenaledbi denarne vrednote, vsled katere se bode iz prometa vzelo 200 milijonov papirnatih bankovcev po 1 gld. Po binkošti so se vzeli v razpravo drugi oddelki državnega proračuna, kateri še niso bili prej odobreni, kakor proračuni poljedelskega in pravosodnega ministerstva. O izboljšanju poljedelskih razmer so govorili tudi slovenski poslanci Povše dr. Ferjančič in Pfeifer, prva o kraških razmerah, o pogozdovanji, o idrijskem rudniku, o kraških podzemeljskih vodah, vipavskih hudournikih, poslednji o trtni uši in vinogradih. Tudi nemški poslanci so izpregovorili marsikatero dobro besedo za izboljšanje kmetijskih razmer v Avstriji.

(Pisarjem in nižjim uradnikom) namerava vlada po odobrenem proračunu nakloniti podpor v skupnem znesku 1½ milijona.

(Nedeljski počitek v trgovini.) V zadnjem državnem zakoniku je objavil ministerski ukaz z dné 12. maja 1894, s katerim se določa za trgovino nov nedeljski počitek. Dosedaj so smele biti ob nedeljah prodajalnice za živila, mineralne vode in cvetice ves dan odprte. Od zadnjega dne naprej pa bode to drugače in veljajo za vsako trgovino naslednje določbe: Ob nedeljah se smé blagó v dosedanjem obsegu prodajati po mestih, ki štejejo nad 20.000 prebivalcev, samo do 12. ure opoludne; živila pa se smejo prodajati potem tudi še od 6. ure naprej, toda največ dve uri. Po drugih krajih pa se sploh sme blago prodajati v dosedanjem obsegu, toda le do 3. ure popoldne. To velja tudi za prodajalce suhega mesa in klobas; ne pa za prodajalce cvetic, kateri smejo prodajati ves dan. — Po tem takem je v Trstu, v Ljubljani, v Gorici in po drugih mestih z več, nego 20.000 prebivalci dovoljeno ob nedeljah prodajati živila do opoludanske ure in potem

zopet po 6. uri zvečer največ dve uri. Prodajalnice branjevcev, prodajalnice mešanega, specerijskega blaga in delikates, suhega mesa in klobas, kakor sploh prodajalnice živil po večjih mestih morajo torej ob nedeljah vse-kakor biti zaprte od 12. ure opoludne do 6. ure zvečer. Pač pa so lahko odprte tudi ob nedeljah popoldne pekarnice, slaščičarne in seveda tudi gostilne. — Po manjših mestih in po deželi sploh ostanejo vse prodajalnice ob nedeljah od 3. ure popoldne naprej zaprte. — Nov nedeljski počitek v trgovini ima že veljavo. Ta ukaz pa ne velja za c. kr. trafike.

(Pravda zoper Rumune), ki so se hoteli pritožiti pri samem kralji in cesarji zoper Madjare, se tako razvija, da se vidi očitna krivica, ki se godi Rumuncem, kateri bi radi ohranili svojo narodnost. Grdo postopanje Madjarov ob. soja ves izobraženi svet, tudi ces. dvor je proti temu zatiranju. Vsled tega bodo baje pravdo odložili in kako potlačili.

(Nekateri zeló vladni hrvatski poslanci) so šli Madjare v Budapešto obiskat. Ali to Madjari zaslužijo? — Nevladni stranki na Hrvatskem ste se srečno zjedini.

(V Levovu) se otvori 1. junija deželna razstava, katero utegne tudi cesar obiskati.

Ogled po širnem svetu.

(V Srbiji) hudo vre; bojuje se kraljevska rodovina za svoj obstanek, narod za svoje svobode. Ubogi narod! Milan, ta nesreča Srbije, dela, kakor despot. Razveljavil je ustavo, poštene uradnike pognal in okrog svoje palače nastavljal kanone. Kak konec bode to vzelo, je lahko misliti.

(Anarhisti) niso še v Parizu in Belgiji utihnili, kajti vedno se čuje v teh krajih o bombah.

(Ruski car) je ukazal, da mora posebna komisija vse postave, kar se jih je v poslednjih 30 letih izdelalo, na tanko pregledati. Torej Rusija tudi napredka želi.

(Slovenci v Ameriki) spoznavajo vedno bolj moč združitve; v Jolietu se je pod vodstvom duhovnika Šušteršiča združilo 10 slovenskih društev v „Jednoto“, ki bode vdove in vdovce materijelno podpirala.

Dopisi.

Iz ormoškega okraja. Učiteljsko društvo ormoškega okraja priredilo je 10. maja t. l. majniški izlet k sv. Bolfanku blizu Središča, kjer se je slavila tudi „25letnica državnih šolskih postav“. Slavnostno zborovanje vršilo se je v okrašenem šolskem poslopju pri sv. Bolfanku, katero je otvoril društven načelnik g. Anton Porekar ter toplo pozdravil navzoče. Slavnostni govor o „25letnici šolskih postav“, katera se praznuje v tekočem letu govoril je g. Josip Rajšp. Po končanem zborovanji imeli smo skupni obed, kjer se je zbralo mnogo učiteljskega osebja ter odličnih gostov iz domačega in ljutomerskega okraja. Pri banketu napil je prvo napitnico društven predsednik Njega Veličanstvu, kateremu odposlalo je društvo udanostni brzojav. Na to odpela se je cesarska pesem. Napivalo se je nadalje vsem višjim šolskim dostojanstvenikom in šolskim oblastem.

Ura za uro je hitro potekala in nas slednjič ločila in gnala na razne kraje nesoč seboj najlepše spomine učiteljskega praznika.

Iz Dunaja. V soboto 5. t. m. slavilo je slovensko akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji petindvajsetletnico svojega obstanka. Da je „Slovenija“ bila in je velikega pomena za slovenske velikošolce in pa slovenski narod sploh, tega pač ni treba še posebno povdarjati. Čez 700 najodličnejših naših narodnih delavcev vzgajala je „Slovenija“ in jih poslala potem v domovino, da se bojujejo tam za svete narodne pravice.

Umestno je bilo torej, da se je svečano praznovala petindvajseta obletnica tako važnega društva. Slavnost je bila lepa in dokaj prostorna dvorana dunajske „Ressource“ je bila do cela napolnjena. Gostov došlo je mnogo, med njimi naši državni poslanci gg. dr. Ferjančič, Pfeifer in

Spinčič, g. notar Plantan iz domovine, Rus g. prof. Istrin iz Moskve, dvorna in sodna odvetnika Hrvat g. dr. pl. Kozič in Čeh g. dr. Lenoč, več drugih na Dunaji bivajočih Slovencev in zastopniki vseh slovanskih akademičnih društev razun — Poljakov.

Ko je predsednik „Slovenije“ g. phil. Žilih pozdravil v kratkih besedah vse udeležence komerza, udarili so združeni tamburaši „Slovenije“, „Tomislava“ in „Zvonimira“ naš „Naprej“, katerega so vsi stoje poslušali. Na to je nastopil slavnostni govornik g. iur. D. Zwitter, ki je načrtal zgodovino in pomen društva „Slovenije“. S tem je bil oficijelni del pri kraju. Vodstvo zabavnega dela je prevzel g. dr. Švigelj. Vrstile so se napitnice na posameznike in na razna društva. Navdušeno ste se sprejeli napitnici gg. poslancema dr. Ferjančiču in prof. Spinčiču, in mogočen utis sta naredila tudi govora omenjenih gospodov. Ugajali so tudi posebno govori gg. V. Istrina, dr. pl. Koziča, dr. Lenocha in J. Pukla, govoru g. dr. Murka pa so dijaki na nekaterih mestih odločno ugovarjali, dasi je tudi on izrazil več lepih mislij.

Vmes so izborna in marljivo udarjali združeni tamburaši več krasnih komadov, in tudi pevski zbor „Slovenije“ je častno rešil svojo nalogo. Došlo je 12 brzojavnih pozdravov, odposlal pa se je eden bivšim „Slovenijanom“ v Ljubljani.

Pri živahni zabavi potekal je hitro čas, in v pozni oziroma rani uri razšli so se udeleženci komerza. Drugi dan v nedeljo je bil izlet v Neuwaldegg, katerega se je udeležilo okoli 30 izletnikov. Tudi tu je bilo dokaj prijetno in veselo.

Tako je zaključila „Slovenija“ svojo prvo petindvajsetletnico in z novim ponosom nastopila drugo.

Lujiza Savec
in
Benjamin Kunej
esketniki

naznanjata svoje poročilo, ki bede dne 30ega
majnika 1824 v Ptui.

V Ptui in Novi drevi, dne 25. majnika 1824.

Na prodaj imam veliko
številno
to je
vejač
žitočistilnih mlinov.

Kdor želi kaj kupiti, naj se obrne na (84) 1
Blaža Kozar, mizar v Goričici, p. Št. Jurij
ob južni železnici.

Naprava vsakojakih stavbarsko-kiparskih del, plošč
za tlak in hodnike v raznih bojah in po raznih načrtih
za cerkvene preddvore, stopnice, i. t. d. iz najboljšega
portlandskega mavca. Izdelovanje vsega kamnoseškega
dela; velika zaloga zgotovljenih nagrobnih spomenikov
iz marmorja, domačih in inozemskih kamenolomov, kakor
tudi iz pravega egipčanskega syenita in bassalta. Za-
stopstvo svetovno znanih Lenzovih tirolskih porvier-
kamenolomov za cestno tlakanje, prevoze, trottoire i. t. d.
Zastopstvo prve avstrijske asfalt tovarne N. Schofftel
na Dunaji za strešne lepenke, ločilne plošče proti vlaž-
nosti, i. t. d. pri

Josip Weber-ju

kamnoseku v Celji. (88) 1

Pozlatar
FRANJO KRAŠOVEC
v Celji

Gospodska ulica šte. 9

se pripoča slavnemu občinstvu in cerkvenim predstoj-
ništvom za prenovljenje altarjev, podob, okvirov, sna-
ženje in popravilo starih slik, križevih potov i. t. d.
Tudi naročila na vsa omenjena dela, za čisto novo
napravo v vsaki obliki in slogu se izvršijo po nizki ceni
in okusno stalno delo. (83) 3—2

Eleg. meblirana soba v visokem pri-
tličji z razgle-
dom na ulico in posebnim vhodom, oddati je jednemu
gospodu po primerni ceni takoj v najem.

Velika elegantno meblirana soba

za dve osebi v visokem pritličji z razgledom na ulico
in posebnim vhodom, oddati je čez poletje v najem. —
Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo „Domovine“.

Samo Moric Unger,

ključar za orodje, stavbe, stroje in umetno
ključarstvo v Celji

oskrbuje uravnavanje tehtnic in uteži. — Dalje napravlja
tehtnice in uteži ter nepravilne popravila najhitreje.

Popravlja tudi stroje vsa-
ke vrste (mlatišne, za re-
zanico, šivalne stroje itd.).
Pomankljive šivalne stro-
je zamenjuje s prenovlje-
nimi ali kupuje. Dobé se
pa šivalni stroji v zalogi
zelo po ceni. Nadalje se

ta priporoča za napravo in popravo sesalk za vodnjake,
vodovodne naprave in sprejema vsa dela spadajoča v
stavbinsko in umetno klju-
čarstvo, kakor: okove za
nove stavbe, okraske, na-
grobne, altarne in pokopa-
lišne ograje ter mrežasta
vrata itd., strelovođe, kakor
tudi poskušanje starih strelo-
vodov, kar izvršuje najbolje. (79) 12—3

JOSIP HOČEVAR

krojaški mojster

Celje, Graška ulica (Grazergasse) šte. 19

priporoča se visokemu plemstvu, velečastiti
duhovščini in slavnemu občinstvu za napravo
obleke po meri iz najboljšega francoskega,
angleškega in brnskega blaga, lastne zaloge.

Delo solidno in po nizki ceni.

Vedno velika zaloga narejene obleke za gospode in dečke
po najnovejši modi ter trajnega blaga.

Cena obleke za dečke od 3—6 let od 2.50
do 10 gl., od 6 do 12 let 4.50 do 12 gl.

Obleka za gospode stane od 8 do 36 gl.

Na željo pošlje se storjena obleka tudi na
ogled in se nerabljiva zamenja.

Za obilo naročbo priporoča se

z velespoštovanjem

Josip Hočevár. (39) 10—5

Jožef Guček

krojaški mojster v Celji

poprej v Gosposki ulici št. 12, od prvega aprila t. l. v
Rotovski ulici št. 8.

Priporoča se za izdelovanje vsakoršne
obleke za gospode in dečke.

Velika zaloga vsakoršnega blaga,
kakor tudi vsakoršnega perila in spodnje
obleke. (58) 10-3

Cene nizke, delo solidno in trajno ter
hitra postrežba.

(71) 20—4

Zaloga specerijskega blaga

MILAN HOČEVAR

Celje, Glavni trg, 10

Izvrstna zaloga
vsakovrstne kave, sladkorja,
riža, finega olja,
južnega sadja, masla, svinjske masti,
ruma, čaja,
vina v butilkah, sremske slivovke,
kranjskega brinovca,
itd. itd.

Banatska pšenična moka.

Radajnska
mineralna voda
itd. (21) 30-4

Izvrstna iznajdba je

„Zacherlin-tinktura“

s katero se na vseh prostorih, na katerih se
prašek ne prime, ali da se ne more ž njim blizo,
doseže uničevanje mrčesov na izredno rapiden
način.

„Zacherlin-tinktura“ rabi se vsled tega
uspešno, osobito za odpravo zalege stenic, bolh,
uši, katere se nahajajo v razpokah, tleh i. t. d.,
kakor tudi v živalskih kožah.

S Zacherlinovim praškom spojena „Zacher-
lin-tinktura“ pa je sredstvo, s katerim je moči
na najhitrejši način in trajno odpraviti vsako-
vrstne mrčese, naj se nahajajo kjerkoli.

„Zacherlin-tinktura“ dobiva se v steklenicah po 25 kr. a. v. ali 1 gl. a. v. v vseh,
uže itak navedenih prodajalnicah.

Za praktično porabo je potreben nalašč za to prirejeni razpršilec, kateri velja 1 gl. a. v.

(70) 10—5

